

İLETİŞİMDE YENİ ADIMLAR

INTERNET

Onursal SAĞLAM*

Internet ilk olarak 1970 başlarında ABD Savunma Bakanlığı tarafından kullanılmaya başlandı. Fiziksel olarak, internet bilgisayar ağlarının milyonlarca bilgisayarı dünya çapında birbirine bağlamaktır. Tahminlere göre dünyada 40 milyon internet kullanıcısı vardır ve bu sayı hızla artmaktadır. Internette DOS, MacOS, UNIX ve NT gibi birbirinden farklı işletim sistemleri ile çalışan bilgisayarlar vardır. Bu bilgisayarlar standart olarak kabul edilmiş TCP/IP protokolü ile iletişim kurarlar.

Internete doğrudan bağlı bir bilgisayar (bağlantı kurduğumuz bilgisayar host olarak adlandırılır) bir IP adresi ile tanımlanır. IP adresi bir evin belli bir adresi ve telefon numarası olması gibi her host bilgisayara verilir; böylece bağlantı kurmak isteyen diğer kullanıcılar bu IP adresi sayesinde host bilgisayara erişim sağlarlar. IP numarası; örneğin 195.142.130.66 gibi, birbirinden nokta ile ayrılan dört grup numaradan oluşur. Sabit IP numarası olan host bilgisayarlara bir de domain adı verilir. Yukarıdaki IP adresi neuron.ato.org.tr domain adlı bilgisayara aittir. Domain adı;

neuron : host bilgisayar adı

ato : kuruluşun ismi

org : kuruluşun cinsi (org : birlik , com : ticari,

edu : öğretim, gov : kamu, mil: askeri, net: servis sağlayıcı gibi)

tr : ülke (ABD deki host bilgisayarların domain adında ülke kodu yoktur, örneğin nih.gov)

Sabit IP numaraları doğrudan internet bağlantısı olan bilgisayarlara verilir. Çevirmeli ağ bağlantısı ile bağlantı (modem ve telefon hattı kullanılarak) yapılan her bağlantıda host kullanıcıya farklı bir numara verir. Bu normal internet kullanımı için önemli olmayan bir unsurdur. Verilen bu IP numarası kullanıcının e-posta (e-mail) adresinden farklıdır.

Günümüzde internete bağlanmak kolaylaştı. Bağlantı için alt yapı ve bağlantı tamamlandıktan sonra iletişim, haberleşme ve bilgi toplamak için değişik servisler kullanılabilir. Internetdeki WWW (world wide web) leri ziyaret etmek için Netscape yada MS Internet Explorer gibi programlar kullanılır. Bu programlar kullanıcıya ücretsiz olarak verilir.

Bilgiler internet üstünde

dosya olarak transfer edilir. Bu dosyaların içeriği yazı, grafik, ses ve hareketli görüntü olabilir.

Internet üstünde bir sunucu/istemci ilişkisi mevcuttur. Kullanıcı hostuna başka birinin bağlanmasını isterse, kullanıcının hostu sunucu olarak hizmet ederken bağlantı kurduğu diğer host için bir istemcidir. Host bilgisayarlar burada kullanıcının bilgiye ulaşması için hem sunucu hem de istemci rolünü üstlenirler.

Internete Bağlantı :

Internete bağlantı geçmiş yıllarda çoğu kullanıcı için büyük bir problem olmuştur. Bu problem bilgisayara kurulumla başladıktan sonra kendini otomatik olarak konfigüre eden programlarla giderilmiştir. Kullanıcıların bir kısmı internete doğrudan bağlantısı olan bilgisayarlara sahiptir. Küçük çaplı işletmeler ve ev kullanıcıları modem ile bağlanırlar. Internete bağlantıda göz önünde bulundurulması gereken üç değişik etmen vardır.

i) Bilgisayarın tipi: Bir çok bilgisayar en temel e-posta işlemleri için yeterlidir. Bunun yanında www sayfalarını ziyaret etmek, grafik, ses, hareket tabanlı sayfalara ulaşmak için PowerPC (Macintosh) ya da Pentium (PC) tabanlı bilgisayar kullanmak gerekir.

ii) Modem: Internete doğrudan bağlantı yok ise telefon hattını kullanarak modem ile bağlantı yapılmalıdır. Düşen modem fiyatları ile 28.8 Kbps (saniyedeki transfer hızı) lik modemler standart olarak kabul edilir hale gelmiştir. 14.4 Kbps gibi daha düşük hızlı modemlerle bağlantı kurmak hem performansdan ödün vermeyi hem de bağlantı maliyetinin artmasını kabul etmek demektir.

iii) Internet Servis Sağlayıcıları (ISS): Internete kullanıcıları bağlanmayan kuruluşlar ve şirketlere verilen addır. Bu kuruluşlar ve şirketler BBS'ler ile hizmet veren kuruluşlarla karıştırılmamalıdır. BBS'lere üyelik daha pahalıdır, bunun yanında bir ISS'ndan hizmet almak aylık 15 \$ geçmeyen ücretler civarındadır. ISS seçerken dikkat

TURNET ÜZERİNDEN HİZMET VEREN INTERNET SERVİS SAĞLAYICILAR						
Firma Adı	Telefon	Fax	Hat Genişliği Kb	Modem Sayısı	Dial-Up Fiyatlar (dolar)	Web Adresleri
ATO-AEO	312-2320972	312-2291550	64+128	?	822 ile yıllık 220\$	www.ato.org.tr
Ada-Net	312-4682778	312-4673332	128	32	15 saati 12, sınırsız 23	www.adanet.tr
Ataç	242-2581010	242-2581020	128	8	belli değil	www.ant.net.tr
Atlas Online	312-2937283	212-2515840	128	50	10 saati 20	www.atlas.net.tr
Bentaş Bil.	212-2313500	212-2340463	64	32	80 s/yıl 300, 15 saati 25	www.bilne.net.tr
Bimel	312-4342245	312-4311953	64	16	30 saati 20	www.bimel.com.tr
B-net Bil.	212-2117268	212-2112820	64	5	15 saati 15, sınırsız 30	www.b-net.net.tr
Bistek	212-6638386	212-6639087	64	40	20 saati 15	www.bistek.net.tr
Comnet	212-2748030	212-2748634	28	32	30 saati 25	www.comnet.com.tr
Datanet	212-2753141	212-274-2333	128	96	???	www.data.net.tr
Doruk	212-2272810	212-2272811	128	24	???	www.doruk.net.tr
Dutnet	212-2745898	212-2722864	64	100	10 saati 10,25 saati 25	www.dut.net.tr
Erenet	212-2752520	212-2661305	64	10	???	www.erenet.com.tr
Heriş Seramik	274-2250150	274-2250156	64	50	???	???
Kilimnet	216-3451437	216-3383657	2 adet 64 kb	24	15 saati 15	www.kilim.com.tr
Mozaik	258-2654500	258-2511186	64	20	???	???
Netcom	352-2221143	352-2220707	64	16	???	www.kaynet.com.tr
TR-NET	312-2101048	312-2101049	2 adet 128 kb	43	4 saati 4	???
RaksNet	232-4413033	232-44414214	toplam 896	144	Süresine göre 0.8-1.25/s	www.raksnet.com.tr
Köseoğlu	264-2782005	264-2784460	64	6	???	???

edilmesi gereken noktalar 28.8 Kbps veya daha üstü bir erişime hazır mı , kaç telefon hattı mevcut, e-posta hizmeti var mı gibi sıralanabilir.

E-posta, tartışma grupları ve postalama listeleri :

E-posta ile, dünyanın öbür ucundaki bir internet kullanıcısına bir kaç saniye içinde mesaj yollamak mümkündür. E-posta kullanmak için, postalama programı ile teb@neuron.ato.org.tr gibi bir adrese ihtiyaç vardır. “@” işaretinden önceki kullanıcıyı, “@” den sonraki kullanıcının e-posta bilgilerinin tutulduğu bilgisayar sistemini tanımlar. Kullanıcının e-posta adresi bir ISS tarafından verilir. E-posta hizmeti ile mesaja herhangi bir dosyayı iliştiyerek yollamak olasıdır. Örneğin kullanıcı e-posta ile başka bir program ile hazırladığı yazı ve tablo gibi şeyler içeren bir dosyayı yollayabilir. Bu bir e-posta programı için önemli ve belirleyici bir noktadır. E-posta bir kullanıcıya yollandığı gibi, bir kullanıcı grubuna da yollanabilir. Bu da e-posta programı için önemli bir unsurdur.

Usenet:

Usenet internet üstünde en popüler hizmetlerden biridir. Gerçekte bir ağ olmayıp tartışma gruplarının bütünüdür, haber grupları (newsgroups) diye de adlandırılır. Şu anda internette binlerce haber grubu vardır; eczacılık tıp ve diğer bilimsel konularda gruplaşmışlardır. Mesajlar haber gruplarına e-posta olarak yollanır ve her mesaj bir makale veya özetini kapsar. Haber gruplarına ulaşmak için öncelikle news reader programına ihtiyaç vardır. Haber gruplarına bağlanmak için öncelikle news server denilen sunucuya bağlanmak gerekir. Usenet değişik ilgi alanları için çok güçlü bir iletişim forumudur. Örneğin, bir araştırmacı belirli bir eczacılık problemi ile ilgili görüş alabilmek için sci.medpharmacy haber grubuna bağlanabilir. Bu mesaj haber grubuna üye olan tüm kullanıcılara ulaşır. Cevap vermek isteyen kullanıcı cevabını aynı yolla yollayabilir. E-posta tabanlı tartışma gruplarında konu e-posta aracılığıyla ulaşır; haber gruplarında ise mesaj aktif olarak okunur. Bunun yanında haber gruplarında mesajlar üye olan tüm kullanıcılar tarafından okunabilir.

IRC

Düşük band genişliklerine rağmen internet üstünde gerçek zamanlı iletişim mümkündür. Host bilgisayardaki bir kullanıcı internet üstündeki diğer bir bilgisayardaki kullanıcı ile konuşmak için uyarılır. Eğer konuşma isteği karşı bilgisayardaki kullanıcı tarafından kabul edilirse, gerekli olan IRC programı çalıştırılır ve konuşmaya başlanır. Bu işlem bir IRC sunucusuna bağlanıp bir kanala katılarak da yapılabilir. Bu kanalda anında sesli, yazılı ve görüntülü haberleşmek mümkündür. Ülkemizde bulunan IRC sunucularından bazıları; ube.ege.edu.tr, irc.metu.edu.tr ve kanald.com.tr.

Internet üstünden dosya transferi

İnternetin en önemli özelliklerinden biri de karşı bilgisayardan FTP (file transfer protocol) ile dosya transferi yapabilmektir. Bu özellik dünyadaki bir çok ftp sunucusuna bağlanıp dosya çekmeye ve dosya yollamaya izin verir. Bazı ftp sunucuları bir kullanıcı ismi ve şifreye gereksinim duyar, bunun yanında çoğu ftp sunucuları herkese açık olup kullanıcı ismi olarak “anonymous”u şifre olarak kullanıcının e-posta adresini kabul eder.

Bağlandıktan sonra kullanıcı dizin (directory) ve dosya (file) yapısına ulaşabilir.

WWW (world wide web)

World wide web (kısaca web yada 3W) internet üstündeki en kullanışlı ve kolay kullanıma sahip bilgi alma yoludur. Kullanıcının sanal olarak internet üstündeki bütün kaynaklara ulaşmasını sağlar. Bir web sunucusundaki bilgiler browser programı ile kullanıcıya gelir. Bilgilere web sayfası olarak adlandırılan bir dosyanın çekilmesiyle ulaşılır. Fare (mouse) yardımıyla sayfanın değişik parçalarındaki alt bilgilere geçilir. Web sayfaları yazı, ses ve görüntü içerebilir. Bir web browser kullanarak Usenet, haber grupları ve ftp sunucularına bağlanmak daha kolaydır. Kullanıcı kendi web sayfasını hazırlayarak ISS'nın host bilgisayarından bir alana transfer edebilir.

Internet üstünde bir konu hakkında araştırma yapmak

Usenet'i kullanarak soru/cevap şeklinde diğer kullanıcılardan bilgi alınabilir. Ancak Alta Vista, Yahoo, Magellan, Ezcite, Infoseek, Lycos gibi arama servisleri kullanılarak bilgi toplanılabilir. Bu arama araçlarına aranılan kelime ya da konu başlığı verilir. Eğer bilgiye ulaşılabiliriyorsa bilginin nerede olduğu ve içeriği listelenir ve kullanıcı bilgiye ulaşabilir.

İnternetteki Eczacılık ve Sağlıkla İlgili Sayfalar

Ankara Eczacı Odası

www.ato.org.tr

PharmWeb

www.mcc.ac.uk/pharmweb

FIP

www.mcc.ac.uk/pharmweb/fip.html

WHO

www.who.ch

Food and Drug Administration (FDA)

www.fda.gov

European Medicines Evaluation Agency (EMEA)

www.eudra.org/w3/emea.html

International Federation of Pharmaceutical Manufactures (IFPMA)

www.mcc.ac.uk/pharmweb/ifpma.html

American College of Clinical Pharmacy (ACCP)

www.pitt.edu/~gjb/accp.html

National Institutes of Health

www.nih.gov

PharmWeb Yellow Pages

www.mcc.ac.uk/pharmweb/pharmwebyp.html

Health Canada

hpbl.hwc.ca:8300

National Institute of Health Sciences, Japan

www.nihs.go.jp

FIP World Wide List of Pharmacy Schools

www.mcc.ac.uk/cgi-bin/pharmwebsl

Pharmaceutical Press

www.mcc.ac.uk/pharmweb/pharmpress.html

Pharmacy Consortium for Computer Aided Learning (PCCAL)

www.bath.ac.uk/PCCAL

DrugDB

pharminfo.com/drugdb/db_mnu.html

Patients Information Leaflets

www.mcc.ac.uk/pharmweb/patient.html

Discussion Groups

www.mcc.ac.uk/pharmweb/forum.html

Red Cross Exam

pharmweb1.man.ac.uk/redcross/exam1.html